

in ono. Moja duša hoče, ali pred njo stoji resen obraz usode in kliče: Stoj! Do tu, in ne dalje! — Potrto je hrepenenje. Globoko doli v duši pa še tli. Hrepenenje tli in boli. Ali veš, Bogomir, kaj je duševni glad?"

Obrnil se je na drugo stran in je molčal.

"Utolazi se, Ivo! Za nama hodi množica gladnih, vsi tovariši najini, če ne vsi ljubeči, pa vsi gladni. In pred sabo nosi ta množica prapor z žarečimi črkami: Glad hudo de! Kdor ima oči, naj ga gleda, kdor ima ušesa, poslušaj!"

Ivo je sedel, hkratu pa so se odprla vrata, in v sobo je stopil tretji tovariš. Zalostno mu je bilo lice, oprano od solzá.

"Kaj si bil pri njem, Ludovik?" je vprašal Ivo.

"Pri njem, da! Ampak ne pozna me, dasi sem sin njegov, četudi je bila moja mati ubožna in poštena. Oče neče poznati sina."

Sklonil je glavo in nekaj mokrega se mu je posvetilo v oči. "Potrebujem ljubezni," je zašepetal, "ker ljubim in hočem biti ljubljen. Srce je gladno ljubezni, ker je ljubezen del srca. Ali njegovo oko, njegova beseda ni hotela potolažiti gladu mojega srca."

"Tudi po tvoji poti jih hodi mnogo. Ali pa je njihova pot vsaj podobna tvoji. Veš li, kaj je prijateljstvo, kaj medsebojna ljubezen? E, nisi osamljen, bratec!"

In so vzeli vsak svoj dnevnik, trije gladni tovariši in so pisali: Glad hudo de! Nečem čakati, da pride žrtev gladi k meni, pa me pogleda z žalostnimi očmi, pa mi izda z besedo svoj glad bodisi telesen, duševen ali glad srca. Glad hočem iskati skrivaj z vročim srcem in polnimi rokami! —

Naj bo tako!

Andrej Rapč.

Kako sem se seznanil z urednikom Praprotnikom.

Učiteljujem že 33. leto in ves ta čas sem v večjih ali manjših presledkih sodeloval pri "Učiteljskem Tovarišu". Praprotnik, prvi urednik "Učit. Tovariša", mi je časih pisal, a osebno se nisva poznala. Ko sem leta 1883. jeseni prišel na ženitovanjskem potovanju v Ljubljano, sem povprašal tamšnjega prijatelja, kje bi mogel dobiti Praprotnika.

Imenoval mi je gostilnico, kjer je Praprotnik bil vsak večer stalni gost. S prijateljem in soprogo se napotimo zvečer v to gostilnico.

Vstopivši ugledamo pri mizi večjo družbo, eden gospodov je ravnokar vstal ter segal na obešalo po svoji suknji in klobuku. Bil je to — Andrej Praprotnik. Mi trije se približamo mizi, pozdravimo, a prijatelj predstavi mene in mojo soprogo.

"A, a, a... Vi ste Janko Leban? Veseli me vas osebno poznati. Mislil sem baš oditi, a zdaj ga bom še merico, da se kaj pomenimo." Poprožili smo si roke, sedli za mizo ter se potem neprisljano pogovarjali ves večer.

To je bil moj prvi in zadnji sestanek s Praprotnikom. Napravil je name vtisk modrega, čestitljivega in ljubeznivega moža.

Koj drugo leto sem priobčil v "Učiteljskem Tovarišu" svojo daljšo razpravo: "Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli" in leta 1885./86. pa "Človek — v pogledu na njegovo telo in dušo", kateri deli sta izšli tudi kot ponatisk v dveh posebnih knjigah.

Ko bi dobil založnika, bi hotel imenovani knjigi — pregledani in razširjeni — nanovo izdati, ker sta še dandanes aktualni.

Slišal sem, da celo prof. Funtek priporoča mojo "Slovstveno zgodovino" v proučevanje učiteljem, ki se pripravljajo na učiteljski izpit.

Janko Leban.

Na Silvestrov večer 1. 2009.

Silhueta.

Resnično, čudak sem! V žarnem jutru enoindvajsetega stoletja živim, učitelj sem, nositelj kulture, veleugledna oseba, voditelj narodov, a ne čutim se srečnega. Gotovo me napada neka bolezen. Kako naj jo nazivljem? Kdo ve? Zdi se mi, da mi ne ugajajo več naši časi.

A ne sili mi duh naprej po poti prosvete, ne bežim pred svojim časom, ne hrepenim za nedosežnimi ideali, pogled mi ni obrnjen naprej — o, ne!

Ne! Nazaj gledam namesto naprej, zlo se godi v moji duši. Zdajpazdaj se zalotim v ljubkovanje s prejšnjimi "boljšimi" časi. Danes zjutraj se mi je hipoma porodila želja, da bi živel vsaj sto let prej, v času, ko je bila še velika množica onih, ki so srečno živeli v nevednosti.

Da, gotovo sem bolan! Znabiti sem pa celo nazadnjak? Jaz, nadzornik okrajnega prosvetnega urada? Ha, kakšna budalost!

Pa sodite sami. Vračam se domov. Hotel sem iti na Silvestrovo zabavo, a vrnil sem se pred vrati. Danes nisem za take stvari. Na dnevnem redu je tudi predavanje mojega tovariša o najnovejšem načinu občevanja z Martovimi prebivalci. Fej! Niti Silvestrov večer ne more biti brez predavanja! Kaj mi je do Marta in njegovih prebivalcev! Starejši rod so nego mi in gotovo bolj "kulturni" — ej, kako smešna mi je danes ta beseda — morebiti pridejo kdaj k nam in nas zaslužijo.

Domov grem. Udobno je moje stanovanje in kaj rad sedim zvečer v malem budoarju poleg pisarnice. In krasen je moj budoarček! Ko vstopim, se zasveti samoožsebi v mehki fluorescenčni luči tja do zadnjega kotička. Nič svetilke in plamena! zadnjo električno žarnico sem odpravil pred petimi leti.

Zunaj brije ostra burja, in droben sneg izkuša napolniti vsak prostorček. A tu pri meni je toplo. Moja peč je ideal peč, najnovejša iznajdba, visoka pesem naši tehniki. Moja pečica kuri neposredno s solnčno gorakoto, ki jo zbirajo velikanske tvornice v vročih afriških in azijskih puščavah in jo razpošiljajo v obliki toplotnih akumulatorjev na vse kraje.

Velik ljubitelj umetnosti sem; najbolj pa mi ugajajo pokrajinske slike. Teh imam lepo število, in slikali so jih najboljši mojstri slovenski. Kdor gleda pokrajine v mojem budoarju, se mu zdi, da zre na kos pristne, neponarejene prirode; saj so slike izvršene v barvah, ki se svetijo v samosvoji luči.

In mnogo udobnosti mi je na razpolago. S tovariši, ki so v svojih sobah, občujem lahko pri mizi sede, brez posebnih aparatov. Iz osrednje kuhinje si lahko vsak trenutek naročim krepčil, treba je samo govoriti nekoliko besedi proti podobi na steni, in mahoma se prikaže mizica z zahtevanimi stvarmi. Kadar sem utrujen od dela, sedem v mehak naslanjač; lahek električni tok mi zakroži po živčevju in me čudovito poživlji.

A zakaj mi danes ni všeč tukaj? Da, bolan sem! Moram, da ozdravim! Zamislim se. Duša mi poleti nazaj v prošle dobe. Pred mano vstane sobica, kakršno bi imel pred sto leti. Bi li ne bilo prijetno v takem kotičku? Tu-le stara pisalna miza, na nji kup knjig in spisov, poleg čestitljiva petrolejka, kakršna je v naši muzejski zbirki, tam-le v kotu glinasta peč in ročka za premog, v drugem kotu omara za knjige, ob steni pa oguljen usnat divan, ob katerem sloni — last not least — dolga pipa. — Koliko poezije!

Zahče se mi čtiva. A ne novega. Poiščem si kaj iz one dobe, znabiti časopis ali kaj takega. V imeniku naše knjižnice najdem vse polno stvari iz tistih let. Slučajno zazrem naslov: "Učiteljski Tovariš", glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva. 49. letnik". Ha, to je praded našega najznamenitejšega glasila, ki izhaja dvakrat na dan v 10.000 izvodih in je najbolj razširjen med ljudstvom. To si pogledam; tako starih številč doslej še nisem prebiral.

Pritisnem na dotično številko električnega urejevalnika; v steni se odpre predal in dotični "Tovarišev" letnik zableski pred mano.

Sedem in pričnem listati. Čas poteka, jaz se pa poglobljam bolj in bolj v posameznosti, in pred mano vstaja slika, izpočetka nejasna in mešla. A vedno ostreje se kažejo detajli, črte se jasne, in pred dušo se mi razvije življenje, polno svetlobe in dela in napora, pred sabo zrem temo, ki hoče ugonobiti in zakriti to življenje. Boj vidim, boj na življenje in smrt! Velik je sovražnik in neusmiljen. Gosto padajo bojevniki, na tleh ležeče jih davi sovrag brezsrčno in z zlobnim veseljem na temnem obrazu. Tuintam pobegne iz svetlih vrst izdajica k nasprotniku, zdajci potemni in ljuto udari po tovarišu. A malo je izdajic! Bolje pasti, nego zatajiti ideale! Tema prevladuje. Nikogar ni, ki bi zaklical: "Bodi svetloba!" A vendar! Daleč tam zadaj v polmeti se zasveti lučca. Plamenček raste in se dvigne visoko, a zopet upada. In daleč je še! Toda vidim, da se bliža; svetloba je intenzivnejša. Žareči prameni šinejo tuintam preko sovražnih vrst, ki se ondi mahoma skrijejo kakor megla, ki jo obsijejo zlati solnčni žarki. Svetle vrste pa podvoje odpor v takih trenutkih; željno iztegajo roke proti luči, in iz zasoplenih prsi se izvije proseče: "Ah, pridi, pridi, zlata naša zvezda, pridi prosveta! Saj smo mi tvoji sinovi; pridi in otmi nas!" — In prosveta prihaja. Toda umerjen ji je korak, pokoriti se ji je večnim zakonom. Oj, vzdržite bojevniki, vzdržite!

Glava mi je klonila. Minila je polnoč, leto dvatisočdeseto je s pritaženim korakom šlo preko mene. Mehka ročica me pogladi po glavi, na uho mi pošepče sladak glasek: "Ali hočeš danes ostati pri mizi do jutra, srček?" Moja ženica je. "Ej, nečem, draga dušica, a prav je, da sem danes pogledal v ta list. Zadnje čase me je napadala ne-

kaka duševna bolezen, v tem trenutku sem ozdravljen popolnoma. Znabiti ti jutri povem vse, za danes pa samo: Srečno novo leto v znamenju prosvete!"

Dragotin Humek.

Vrnite mi, vrnite!...

Črtica.

Trdili so, da je bebec, norec, tepec. Sam se je smatral za najnesrečnejšega človeka na svetu, človeka, ki je živel prazno življenje. Zato je z njim sočustvovala marsikatera mehka duša, meneč, da ga ume. Bilo je pa tudi nekaj takih duš, ki so bile prepričane, da je profesor znorel samo za to, da more brez zadržka razodevati vsakomur svoje misli in nazore. Otroci, norci in pijanci govore resnico. Nihče jim tega ne zameri, dočim bi pametnega človeka kar kamenjali za tako uslugo. Profesor Ciril je o lepem vremenu često pridigoval gori pod hribom nad vasjo na visoki skali ob cesti. Govoril je brezozirno, rezko, lapidarno kakor človek, ki ima veliko povedati, pripoveduje v kratkih presledkih, da bi mogli poslušalci obenem uživati in premišljati njegovo hrano. Profesor Ciril se ni mnogo menil za poslušajoče občinstvo. Ako se je zavedel, da je govoril gluhim stenam, nememu skalovju, neobčutni cesti pod seboj, se je nasmehnil ironično in rekel v svojem pretirano okrajšanem slogu: "Ti vsi molčite; bo pa kamenje vpilo."

V letu in zimi ga je krila dolga temna suknja, ki je bila stara in oguljena. Ljudje so uganili, da ga pozimi varuje mraza, a poleti vročine. No, profesor Ciril se ni staral za ljudsko mnenje. Splezal je svoji kameniti prižnici na rame in začel: "Torej, otroci, poslušajte me! Blagor mu, kdor ima še vero in je ni izgubil; blagor mu, kdor jo je izgubil in je ne išče; nesrečen pa tisti, ki je išče, zakaj najde je ne nikdar več."

Dolga je bila njegova povest in žalostna, ena sama jerimijada od začetka do konca. Izgubil je vero po prizadevanju nje učiteljev in očitnih pristašev besede božje, javnih vernikov in resničnih hinavcev; iskal jo je in ne našel. Namesto vere je dobil bridko zavest, da je njegovo življenje prazno, nesrečno, kupa polna strupa, zakaj drugi ne umejo njega, on ne drugih. Zahrepenela mu je duša nazaj v srečno mladost, v zlate čase, ko mu je plapolal v prsih mogočen plamen zaupanja v samega sebe, v svojo moč, v ljudsko silo in ljudsko voljo, napredek človeštva, rešitev trpinov iz spon sebičnosti in laži.

"Kdo mi vrne tiste čase? Kdo mi da tisto srečo, ki sem jo občutil v srcu prej, nego ste mi zamorili vero! O, tedaj sem še lahko upal, srčno ljubil. Sedaj pa mi je nesreča, nadloga, teža — samo to življenje. O, vi, tatovi, sleparji, ubijalci! Kdo mi vrne mojo vero? Izgubil sem jo. Vi ste krivi, da sem jo izgubil. Ali niste rekli, da je nepotrebna? Ostavil sem jo kakor neraben gumb ter jo izgubil. Ne najdem je nikdar več. — Kdo more veleti srti steklenici: Bodi zopet cela. In bo? Kdo propadli devici vrni nedolžnost? Vrnite mi, vrnite mojo vero! Vrnite mi mojo srečo, mojo mladost, če mi jo morete. Vrnite samo za trenutek! Dam vam življenje za ta trenutek. Tukaj ga imate!"

Ljudje so postajali pred sivobradim prorokom na skali in trdili, da je bebec, norec, tepec. Hodili so mimo njega in se mu smejali. On se ni zmenil zato, marveč se je ironično nasmehnil in dejal: "Bo pa kamenje vpilo."

* * *

In res je vpilo skalovje, cesta je vpila in vsa okolica je kričala o nesreči profesorja Cirila, o izgubljenem življenju, o prevarjenem srcu. A kdo se je briga za to? Svet ima kamenito srce, kadar ne gre v lastni dobiček.

Rad je govoril profesor o svoji zlati mladosti. Res je bila zlata. Živeč pri starših, ki niso poznali obilnosti, marveč skromnosti, delo in zadovoljnost, se je razvijal kakor mlado drevesce v dobri zemlji. Njegove sposobnosti so že takrat cenili učitelji in duhovniki. To ga ni prevzelo. Njegova sreča je bila šola, njegovo prepričanje popolnoma po naukih katoliške vere, kakor jih je slišal v cerkvi in šoli. Videl je, da žive po njih tudi njegovi starši, sosedje in vsi ljudje, ki jih je poznal. Po teh naukih je za trdno upal tudi sam, da doseže večno zveličanje v nebesih. Tako naravno in lahko se mu je zdelo to, da ni niti pomislil, da bi moglo biti še drugačno življenje na svetu. Vaščanje so bili preprosti kmetiči, toliko in bolj imoviti kot njegov oče. Duhovnik je bil mož v letih, ko vsakemu že miruje kri in počivajo ugonobljene ali zamorjene strasti — vzvišeno bitje brez nagnenja v greh. Mož poln zlatih vzorov in vabljevih nad je bil njegov učitelj, navdušen pesnik, pevec, občudovalec prirode, voditelj za vse lepo, vzvišeno in sveto.

Ljudje so tudi grešili, seveda! Adam in Eva sta grešila. Spoznal je, da je na svetu zlo, a le za to, da človeka očisti

in utrdi v dobrem, kakor se očisti zlato v ognju. Brez izkušnje ni zasluge, brez boja ni zmage, brez zmage ni krone.

Neki dan je domači duhovnik zapodil od sebe svojo sestro Anico, ki mu je bila doslej postrežnica in gospodinja. Morala je po svetu za kruhom. Vsa vas je govorila o tem in ugibala vzrok in ga tudi uganila. Anica se je morala umakniti drugi, ki ni bila njena sestra. Po vasi je kar šumelo grdo pohujšanje.

Mladi Ciril se je prijemal za prsa. Ni sicer umeval pohujšanja, toda slab zgled ga je bolel.

Nedolgo potem sta se grdo sprla in zmerjala njegov učitelj in spovednik. Šlo je za malenkost, a nihče ni maral odnehati.

Tisto poletje je doživel še večje razočaranje. Zbolela mu je babica nenadoma. Na Telovo je bilo proti večeru, ko so vaščani pošteno praznovali — po svoje seveda — veličastnost velikega praznika in procesije pri polnih kozarcih v gostilnici. Med domačimi odličnjaki je praznoval tudi duhovni pastir s svojimi ovčicami. Težko mu je bilo, ko je moral zapustiti tako lepo družbo zastran zbolele starke. Šel je nerad in godrnjaje. Na Cirilovem domu je počital njegovemu očetu, da je on sam zakrivil babično nesrečo, ker je ni varoval, ko jo je zadel mrtvoud in je padla z ognjišča. "Moj mili Bože," je vzkliknil oče, ali sem vedel, da se zgodi nesreča prav danes in prav moji materi? Nihče nima pisanega, kdaj, kje, in kakšna nesreča ga čaka."

"Tiho, sirovina sirova!" mu je zabrusil v lice duhovnik in odšel z burzo na prsih, kjer je maloprej nosil onega, ki je trpel za vse grešnike, trpel nedolžen.

Več let se nista več lepo gledala z očetom.

Ciril je šel v mestne šole.

Videl je dobičkarstvo, pristranost, čutil, da je ves svet takorekoč ena sama velika krivica. Samo zlo gospoduje na zemlji. Njegovo mehko srce se mu je krčilo jeze, togo in žalosti. Med svojimi profesorji je spoznaval vedno večjo hinavščino, klečeplavstvo in zavist. Le malo mož poštenjakov je bilo med njimi. Vsakdo je kazal v javnosti lepšo polovico svojega značaja, dočim je zares in skrivaje ravnal nasprotno svojim besedam.

Ni še prav dovršil naukov na gimnaziji, ko je bil docela prepričan, da pravzaprav zlo, hinavščina, egoizem in strast zmagujeta na svetu v vseh slojih. Kje je pravica, kje resnica in krepost? Vzori so kakor zakoni le na papirju. Bog zato, da ga žalijo, izrabljajo v sebične namene njegovi lastni služabniki, namestniki in njihovi pomočniki. Vera je samo trdka, podjettej, ki je temboljša, čim več vrže na leto.

Zato ga ni mogla niti mati pregovoriti, da bi stopil v semenišče. Brez vzorov, brez nad in brez vere je šel stradat na univerzo, odšel brez materinega blagoslova, brez očetove podpore. Tako je prestradal dolgo dobo do poslednjega izpita in se oddahnil. Veselelo ga je delovanje za prosveto, probujanje naroda, v pomoč ljudem sotrpnom. V izvoljenem stanu bo vzgajal mladino za resnične vzore in požrtvovalno delo v korist vesoljnega človeštva. To bo zares delo, vredno uspeha in blagoslova, zakaj nesebično bo, popolnoma nasprotno tistemu in takemu, ki ga je videl in preživel sam z zaničevanjem in ironijo.

S takimi smotri se je vrnil na Slovensko. Tovariši so se mu smejali ter ga nazivali — narobe filozofa. Zato se pa ni menil, temveč mislil na svoje učence: "Ti ne bodo molčali; celo kamenje bo vpilo."

Med učenci je dobil mnogo poslušalcev, prav malo posnemalcev in celo nič hvaležnosti. Odobraval so vsi njegove nazore in jih krstili za nepraktične. Premeščen je bil službeno, da je napravil prostor kolegu protežirancu, ki je bil mlajši od njega in slabše kvalifikovan. To ga je peklo. Tožil se je samo še z boljšo bodočnostjo.

V novi službi se je seznanil s tovarišem, ki je popolnoma odobraval njegove nazore, a ravnal ravno narobe. Živahni kolega ga je upoznal z boljšimi meščanskimi krogi, kjer so ga imele dame vse rade. Malo pred Cirilovim prihodom je razdril zaroko z deklico iz odlične meščanske hiše. Zato pa ni ostavil morda svoje neveste ali njene družine. O, ne! Saj je bil povsod takorekoč nenadomestljiv družabnik zlasti damam. Cirila je popolnoma pridobil. Vse sta si zaupala. Kmalu je izvedel, da je tovarišu Cirilu včas nekdaj njegova nevesta. Ponudil se mu je za posredovalca.

Ciril jo je res zasnubil. Spoznal je, da ima Mira tiste vzore in nazore kakor on. Iz tega je sklepal, da mu bo dobra spremljevalka v zakonu. To bo začetek družinske harmonije. Poročila sta se, in živahni kolega Artur je bil priča pri poroki ter ju spremljal kakor nalašč celo na ženitno potovanje.

Kmalu je pa doznal Ciril, da je Mira prav tako sebična kot vse njene tovarišice. Z njimi se je strinjala v vsem samo pred zakonom, da ga je — vjela. Sedaj mu celo preti očitno, da mora zapustiti tiste nazore, ki niso drugo kot budalosti. To ni za moža ni za žensko, kvečjemu za — bedaka.

To mora opustiti, če neče, da se mu bo z drugimi smejala še ona — njegova žena.

Začel je med njima nemir namestu pričakovane harmonije. Niti kolega Artur z debelo kožo in sladkim jezikom ga ni mogel utolažiti. Čudno, a vendar je bil vedno z njima.

Ostala sta v tem nekako sredi pota — vsak na svojem stališču: ona je trdila svojo, on se ni poboljšal; do resne odločitve se ni upal nobeden. Saj jima je bilo bolj tako. Ciril je slutil, da ju veže še edina želja po ločitvi, najsi je strastno ljubil svojo ženo. Morda zato, ker mu ona ni vračala ljubezni. Bili so trenutki, ko je vprav norel za njo. Ona ga je pa nalašč dražila, pogleduje nekdanjega snubca: „Moj norček, moj pošten norček!“ In on je še huje norel za njo.

Kodrolasi Artur, Cirilov kolega in njen nekdanji ljubimec, je bil kratkočasen, dober družabnik, izvrsten pevec, velik lovec in plesalec — velik junak v redkih malomestnih salonih. Gospa Cirilova je preživela z njim marsikatero sladko urico, dočim je njen soprog kvartal, igral šah ali uganjal svetovno politiko ob okrogli mizi malomestne gostilnice. Cirilu ni bilo v napotje to prijateljstvo. Zaupal mu je popolnoma, zaupal tudi nekoč, da se z Miro sedaj bolje spozna. — dokaz: pričakuje v doglednem času potomstva. Artur se mu je smehljaj in smehljaje čestital. Razumela sta se, vsaj Ciril je mislil tako.

Na porodu je Mira zbolela nevarno. Jokal je Ciril ob zglavju zveste ženice. Tam ob strani se je oglašal mal črviček — nežna hčerka, mamice najbolj potrebna — pa se že poslavlja s svetom. „Ciril, moj dragi Ciril!“ Tako je zaklicala večkrat. Stopil je bližje, jo prijel za roko, vprašal, kako ji je, a beseda ni hotela, ni mogla preko ustnic: „Ciril, moj dragi Ciril!“ pokliče vnovič in poslednjič. Soprog se ji približa, se nagne prav k njenim ustnicam in ona dahne odgovor — — —

Ciril ga je slišal, pogledal divje in zbežal in se ni nikoli več vrnil k soprogi, ki ga je varala.

*

V rojstni vasi je nekaj let iskal zdravila, svaril ljudi in jim razlagal svojo nesrečo. Govoril je v kratkih presledkih, jedrovito in rezko. Trdili so, da je tepec, bebec, norec. Kamenje ni vpilo, kakor je trdil, a vpili so za njim otročaji po vasi in ga vlekli za dolgo suknjo. On se ni zmenil za to. Skobacal se je na klanco ob cesti kakor na leco in govoril tam cele ure. Sosedje so iz tega ugibali bližajočo se premembo vremena. In tisti, ki so gojili zanj sočutje, in tisti, ki so trdili, da je znorel samo zastran tega, da more neoviran govoriti vsakomur resnico, so bili nekega dne edini v svoji sodbi. Profesor Ciril je namreč zvedel, da se njegova Mira potepa s postopači in drugimi — Arturju podobnimi ničvredneži, a hčerko je zapustila kdovekje.

Splezal je na skalo ob cesti nad vasjo, trdil zadnjič, da bo kamenje govorilo in se — ustrelil. Z nemim, komaj čutnim jekom je res odgovorilo kamenje, da sočustvuje s siromakom, ki ni umel sveta in svet ne njega. A kako so govorili ljudje?

„Samo zato je znorel, da se je ustrelil! Nič ga ni škoda. Saj ni bil za ta svet kakor svet ne zanj!“

In še mrtev je iztezal roke, hoteč nekaj ujeti morda izgubljeno srečo. Še mrtev je bil podoben nekdanjemu nesrečniku, ki je klical v obupu: „Vrnite mi, vrnite ... vero!“

A kdo mu jo je vzel?

Ivo Trošt.

Z delom k prosveti, z bojem k svobodi!

Moje učiteljstvo.

Z dnem 19. novembra 1862. sem bil imenovan kot podučitelj na dvorazredni ljudski šoli v Cerknici. S petimi forinti denarja in malo culico obleke sem premeril peš osem ur dolgo pot od doma do Ljubljane (takrat še ni bilo gorenjske železnice) in dospel v Cerknico, mi je ostalo pri vsej štedljivosti le nekaj malega krajcarjev. V mojem dekretu je bilo omenjeno, da se moram predvsem zgledovati pri g. dekanu, kar sem tudi takoj po svojem prihodu storil, četudi se je že mračilo, ker se nisem vedel kam drugam obrniti. Toda slabo sem naletel pri priletnem in strogem dekanu! Ko sem se mu prav ponižno predstavil in povedal, kdo sem, je zarohnel strogi gospod nad mano: „Wie erfreuen sie sich um diese Zeit mich zu belästigen?“ Šele, ko sem se opravičil in mu povedal, da se ne vem kam drugam obrniti, ker sem novinec in neizkušen, se je polegla dekanova nevolja; vzel je klobuk in palico ter me spremljal k nadučitelju, kjer sem tudi ostal na

hrani in v stanovanju in kjer sem našel svojega bivšega součenca, nadučiteljevega sina. Preden nas je dekan zapustil, mi je dal še tri stroga povelja, namreč: Gospoda nadučitelja moram v vsem slušati kakor svojega očeta; tobak pušiti in krčme obiskovati mi je strogo prepovedano (slednjo opombo bi bil lahko opustil, zakaj vedno sem bil suh kakor cerkvena miš) in tretjič — o zdravi Mariji zvonjenju moram biti sleherni večer doma.

Nadučitelj — Krašovic — je bil že prileten, bolehen mož, pravi tip nekdanjega „šolmoštra“, a poštena duša skozinsko. Bolj čmerna in sitna je bila njegova tudi že priletna soproga, ki je mislila, da jaz sina zapeljavam, a bilo je ravno nasprotno.

Svoje prve službe sem se kmalu privadil, v stanovanju pri nadučitelju sem se čutil tudi čisto domačega, dasi nisem vprašal, koliko bom plačeval ali če bom sploh kaj plačeval in tudi nisem znal, koliko bom služil in kje bom plačilo dobival. Le kadar je bila največja sila, ko je bilo neobhodno potrebno nabaviti si kako obleko, sem prosil gosp. nadučitelja zaupno kakor svojega očeta za potrebne novce, katerih mi nikoli ni odrekel. Z največjim veseljem sem opravljal namesto nadučitelja službo organista (zna se, brezplačno), le pri drugi službi božji je ob nedeljah, ako ni bil preslaboten, sam orglal. Resnici na ljubo moram tu priznati, da mi je nadučitelj koncem drugega leta, ko sem se poslavljaj, stisnil petak v roko, zato, je rekel, ker sem bil toli prijazen in sem dve leti namesto njega orglal. Verujte, da sem bil tega petaka bolj vesel, nego bi mi zdaj dal kdo 100 gld.

Tudi mrliče spremljati k večnemu počitku, katerih je bilo v tako obširni župniji mnogo, je prepustil nadučitelj navadno meni in prav interesantno je bilo videti, kako sva s kaplanom dobro četrt ure dolgo pot navadno, če ni bilo suše ali pa če ni bilo pomrzjeno, gazila blato in pela mizerere. Po dokončanem opravilu je stranka takoj na pokopališču poravnala štolnino in v to svrhu sem imel za vsak pogreb preračuneno, koliko naj od strank zahtevam. — Vrnivši se od pogreba domov, sem odšel svojemu šefu zasluženo štolnino in časih, ne vsakokrat, mi je dal za moj trud in prijaznost, kakor se je sam izrazil, celih — 10 krajcarjev!

Dekan me je nadzoroval na teden dvakrat ali trikrat, če sem z zdrava Marija zvonjenjem doma; in če bi se bil slučajno zamudil le nekaj minut, sem moral drugi dan iti „k raportu“, in pri takih prilikah ni pomagal noben izgovor in požreti je bilo treba marsikako grenko. Očitno pušiti tudi nisem smel, zatoraj sem izprehajaje se po polju in samotah, žulil svojo pipico, ki sem jo hranil v drvarnici med drvni. Neki smajen dan mi pa podari kaplan, ki me je časih povabil tudi s sabo v krčmo na kozarec vina, smodko in pušila sva prav brezskrbno na glavnem trgu pod veličastno starodavno lipo. Kar nenadoma se znajde za mojimi hrbtom dekan in zarohni nad mano ves srdit: „Das Rauchen habe ich ihnen verboten, und jetzt rauchen sie da wie ein alter Feldwebel!“ Tako sem se prestrašil tega strogega gospoda, da mi je ostane smodke padel na tla in si ga nisem upal pobrati.

Leto je kmalu preteklo in po dokončani javni šolski izkušnji mi reče moj princip, da bova danes obračunala. No, račun je bil kratek in lahak. Na leto, je rekel, imate 150 gld. starega denarja, zna se, brez hrane in stanovanja, torej pride na mesec 13 gld. novega denarja. Za hrano in stanarino na mesec 8 gld. znaša v 10 mesecih 80 gld., 32 gld. ste prejeli, dobite še 18 gld., s katerimi sem se takoj podal na svoj dom na dvamesečne počitnice. Hitro mi je potekel brezposelni čas in treba je bilo iti nazaj v službo in prišedši v Cerknico, izplačal mi je nadučitelj neprikrajšano dvamesečno plačo 26 gld., za katere sem si omislil obleke, ki sem je bil že sila potreben.

Drugo leto mojega službovanja v Cerknici je bilo enako pretečenemu letu, le zvezda nade do izboljšanja škandaloznih dohodkov mi je zasvetila v tem, da se mi je nudila prilika privatno poučevati pri županu A. O., prvem cerkniškem magnatu in poznejšem drž. poslancu, dve hčeri in sicer po dve uri na dan. Vestno sem izpolnjeval dolžnosti privatnega učitelja, nadejajoč se koncem meseca lepega zaslužka in nisem se varal. Prvi dan prihodnjega meseca mi je dala korpušna gospa O. za moj mesečni poduk 30 desetec (3 gld.) in mi obenem izrekla priznanje na dobrem uspehu.

Če bi me danes kdo vprašal, kako sem izhajal s temi več nego siromašnimi dohodki, gotovo bi mu ne mogel dati pojasnila in še zdaj občudujem svojo nekdanjo vztrajnost. Proti koncu drugega leta sem postal zaradi kritičnih finančnih razmer že nekako apatičen in večkrat so se ponavljali raporti k dekanu zaradi prepoznega prihoda domov. Naposled sem se pa vendar enkrat ojačil in povedal dekanu, ko me je ravno ošteval, ker me ni našel zvečer o zdrava

Marija zvonjenju pri domu in mu odkrito povedal, da mu bom hvaležen, če me naznani na višjem mestu, ker s temi dohodki mi je nadalje nemogoče izhajati in če bom prestavljen, ne morem priti na kaj slabšega nego imam zdaj. S svojo odkrito izjavo sem zadel na pravo mesto in dekanova osornost se je izpremenila takoj, rekel bi, v nekako prijaznost in pričel je prvič, kar sem ga poznal, z mano prav prijateljsko-ljubezno govoriti. Dejal je (razume se po nemški):

Dokler vas opominjam, je znak, da vas imam rad, je dobro za vas, ker vam dobro želim. Tudi pri g. Zavašniku, je nadaljeval, ste dobro priporočeni in opisani, in prebral mi je njegovo pismo, v katerem se mi obeta kmalu samostojna boljša služba. Tako nekako potolaženega me je odslovil in od tistega dne so moji raporti izostali in tudi nadzorovan nisem bil več. Brez kakega posebnega dogajanja mi je potekal čas in kmalu se je približal konec drugega šolskega leta. Po dokončanem šolskem izpitu sem šel zopet v svoj rojstveni kraj na počitnice v trdni nadi, da se me med počitnicami domisli učiteljski „strah“ — Zavašnik in mi podeli kako boljšo službo. Toda čas počitnic je potekel in s počitnicami vred je splavala po vodi tudi nada na kako drugo službo. Z mesecem novembrom je bilo treba zopet nastopiti službo v Cerknici kot „gehilf“, kakor se nas takrat — morebiti zaradi lepšega — zvali. Nisem še vsega uredil v svojem razredu in sem še-le svoje regrute pripravljaj na pričetek pravega pouka, kar me iznenadi nekega dne g. dekan s svojim posetom in mi vroči dekret z dne 11. novembra 1864., s katerim sem bil imenovan kot učitelj, organist in cerkvenik v Ratečah na Gorenjskem, to je na skrajnem koncu Kranjske, kjer je, kakor hudomušni ljudje trdijo, tričetrt leta zima, en četrt pa — mráz.

Dobivši dekret sem bil nekaj časa ves srečen in vesel, a ta radost se je kmalu izpremenila v otožnost, ko sem jel premišljevat, da bo treba zapustiti znance in prijatelje, da se bo treba ločiti od kraja, ki mi je bil tako mil in drag in se podati v popolnoma tuji kraj, kjer ne poznam žive duše in mene tudi nihče. K temu se je pa pridružila še skrb, kako da bom malo drugače kakor s praznim žepom premeril dolgo pot iz Cerknice do Rateč, ker takrat še ni bilo gorenjske železnice. Oh, kako srečnega bi se bil takrat počutil, ko bi bilo mogoče še ostati na starem mestu! Toda ura ločitve je prišla in le težko in s solznimi očmi sem se ločil od nepozabne mi Cerknice. In če tudi je preteklo, odkar sem zapustil svojo prvo službo in ko pišem te vrstice, že nad 40 let, vendar se z veseljem in največkrat izmed vseh svojih služb spominjam Cerknice. Prva služba baje ostane slehernemu najbolje v spominu.

Zapustivši Cerknico sem se podal najprej domov v svojo rojstno hišo, kjer smo se dogovorili, da mi bodo prav v kratkem napravili nekaj prav potrebne hišne oprave, ki mi jo je čez 14 dni brat pripeljal za mano in pa sestro kot gospodinjjo. Sam sem pa najel pri nekem znancu malega konjiča in se odpeljal s svojim prijateljem K. P., ki me je spremljal do Kranjske gore, odkoder se je sam odpeljal nazaj, pustivši me moji usodi. V Kranjski gori sem obiskal svojega intimnega prijatelja in součenca, učitelja Goršiča, ki me je spremlj v eno uro oddaljene Rateče. Kako se mi je tu go-dilo, ne bom opisoval, zakaj potreboval bi v to celo knjigo. Niti ene reči ne morem pohvalno omeniti in mnogokrat sem si mislil: „Zakaj nisi ostal v Cerknici?“ Dohodki vseh treh služb, kot učitelj, organist in cerkvenik so bili preračunjeni na 305 gl. Med temi dohodki je bilo tudi mnogo zemljišča, senožeti, ki so donašali, ako je bilo ugodno leto, kakih 70 gl.; če je bil pa kak nalič, je poplavila senožeti voda in nisem dobil nič. Meni se je v štirih letih zadnje pri-petilo dvakrat. Drugo plačo sem dobival večinoma pri županstvu, a ne mislite, da skupno in redno ob mesecu. Slehrni teden, časih tudi po dvakrat, sem prosjačil pri županu za svoje, več kakor krvavo zaslužene novce, a blagajnica je bila navadno vedno prazna in največkrat sem moral oditi praznih rok, dobival sem po 1 do 2 gl., največ po 5 gl. To je bila mizerija, da si ni mogoče večje misliti! Da, pripetilo se mi je celo, ker nisem hotel prosjačiti, da sem šel opoldan namesto k obedu na izprehod, sestra pa k sosedu v delo, ker ni bilo kaj v lonec deti. Gola istina!

Največja nadloga za me je bil sila star in neizrečeno lakomni župnik. Kot cerkvenik sem imel za oskrbovanje oblatov prosto bero in se je dobilo zato kakih 10 mernikov pšenice. Še preden sem prišel v Rateče, je pobral to prosto bero župnik, češ, ta novinec tako ne zna oblatov peči, in požrl mi je v pravem pomenu besede pšenico, ki sem je bil tako živo potreben. Drugo leto, nasvetovan po občinskih možeh, sem pobral sam pšenico za oblate, a sedaj je bil ogenj v strehi. Kar sem storil in kakor sem se obrnil, ni bilo župniku všeč in vedno me je tožaril pri dekanu in največkrat čisto po nedolžnem. Bilo mi je skoraj obupati.

Še se spominjam, da sem dobil enkrat od dekana ukor, med katerim se je nahajal sledeči stavek: „Unter andern tragen sie auch einen Schnurrbart, was in Oberkrain durchaus nicht gebräuchlich und ein redender Beweis des Hochmutes ist.“ Opomin naj, da mi takrat v mojo žalost še niso brke rasle in se sploh še ni bilo treba briti. Da se je vsaj deloma povrnil zaželeni mir med mano in župnikom, nisem nadalje več reflektiral na to pšenico in sem jo zaradi ljubelega miru prepustil župniku.

V pojasnilo, kako se je v istem času učiteljem slabo godilo in kako rad bi bil človek svoj stan z vsakaterim drugim zamenjal, naj navedem tale slučaj: Prišlo je burno leto 1866, ko se je na jugu in severu resno pripravljalo za vojno. Ko pridem nekega dne v Kranjsko goro obiskat tovariša Goršiča, mi ta razodene svoj sklep, da je namreč zatrdno namenjen iti v vojake in se udeležiti bitke, češ — pri učitelstvu ni itak nobene prihodnosti. Takoj sem bil tudi jaz enakih misli s tovarišem in šla sva skupno k predstojniku politične oblasti, g. Levičniku, ter mu razložila svoj sklep, proseč ga, naj zaukaže županstvu, da naj nama takoj izplača najin mali zaostali zaslužek. Gosp. Levičnik je hvalil najino hrabrost in obljubil zaradi zaostale plače takoj ustreči najini želji.

Odločila sva se, da greva nad Pruse, ker na te sva imela bolj piko nego na Italijane in kar v duhu sva jih že streljala in pobijala, da je bilo groza!

Slehrni dan sva pričakovala, kdaj nama župan izplača najino beračijo, a pretekel je dan za dnem, in midva sva še vedno zaman pričakovala rešitve.

Raznesla se je vesela novica, da so naši pri Kustoci Italijane popolnoma porazili. Sedaj je pa bilo tudi najine potrpežljivosti in čakanja že od več in šla sva zopet h g. Levičniku in ga nujno prosila, da naj takoj ustreže najini želji. Potaplja je naju po ramah je rekel, da je v tej zadevi vse potrebno ukrenil in da nama bo v malo dneh gotovo ustrezeno. Čez nekaj dni sva srečala s prijateljem Goršičem gosp. predstojnika, ki je smehljaje se k nama pristopil in rekel: No, gospoda, sta li zdaj ozdravljena? Med tem časom smo namreč zvedeli, da so Prusi pri Kraljevem gradu Avstrijem pošteno uro navili in skoraj gotovo le zaradi tega, ker je naju — manjkalo —

Ker ni bilo več vojne pričakovati, je minulo tudi mene s tovarišem veselje do vojaškega stanu in jedla sva še nadalje grenki in borni učiteljski kruh, kadar ga ni ravno primanjkovalo. —

Pretekla so še nekako hitro štiri bridka leta; vendar je bilo pa socialno življenje, ki sem ga prebil Podkorenem in v Kranjski gori, dokaj prijetno.

Pri javni šolski izkušnji koncem četrtega leta mojega službovanja v Ratečah je bil neki nanovo došli dekan z uspehi, kakor tudi z mano tako zadovoljen, da me je vprašal, če morebiti ne želim biti prestavljen? Umeje se obsebi, da sem bil te ponudbe neizrečeno vesel in sem se priporočil gospodu, da naj na svojo obljubo ne pozabi, zakaj v teh štirih letih sem se že izvil in v obilni meri zadostil vsem svojim storjenim napakam in pregreham.

Toda pretekle so počitnice, treba je bilo zopet s šolo pričeti, a o kaki premestitvi ni bilo ne duha ne sluha in že sem si mislil, da so name pozabili.

Neke nedelje zjutraj pa dobim v svoje prijetno presenečenje dekret z dne 17. oktobra 1868, št. 1533/301, s katerim sem bil premeščen v Polhov gradec. Veselil sem se svoje nove službe, a ko sem se poslavljaj od svojih obilnih in milih mi prijateljev, reči moram — bilo mi je sila težko in tesno pri srcu.

V Polhovem gradu sem preživel zadovoljno in mirno sedem let. Ko je bila pa v Borovnici po smrti učitelja Zalokarja služba razpisana, bil sem med obilo drugimi kompetentni jaz in z dnem 20. septembrom 1875 se je podelila ta služba meni, kjer sem popolnoma zadovoljen deloval do svojega zaprosenega umirovljenja, ki sem ga dobil dne 25. julija 1903.

Fr. Papler.

Ljubezen.

Roža ljubi zlato solnce,
slavec ljubi log in gaj,
luna ljubi zvezde svoje,
pestro cvetje sveži maj.

Jaz pa ljubim hrepenenje,
jasne, zvezdne noči,
ko v opojnih sanjah srce
vse miruje in drhti ...

Mara Tavčarjeva.

To mora opustiti, če neče, da se mu bo z drugimi smejala še ona — njegova žena.

Začel je med njima nemir namestu pričakovane harmonije. Niti kolega Artur z debelo kožo in sladkim jezikom ga ni mogel utolažiti. Čudno, a vendar je bil vedno z njima.

Ostala sta v tem nekako sredi pota — vsak na svojem stališču: ona je trdila svojo, on se ni poboljšal; do resne odločitve se ni upal nobeden. Saj jima je bilo bolj tako. Ciril je slutil, da ju veže še edina želja po ločitvi, najsi je strastno ljubil svojo ženo. Morda zato, ker mu ona ni vračala ljubezni. Bili so trenutki, ko je vprav norel za njo. Ona ga je pa nalašč dražila, pogleduje nekdanjega snubca: „Moj norček, moj pošten norček!“ In on je še huje norel za njo.

Kodrolasi Artur, Cirilov kolega in njen nekdanji ljubimec, je bil kratkočasen, dober družabnik, izvrsten pevec, velik lovec in plesalec — velik junak v redkih malomestnih salonih. Gospa Cirilova je preživela z njim marsikatero sladko urico, dočim je njen soprog kvartal, igral šah ali uganjal svetovno politiko ob okrogli mizi malomestne gostilnice. Cirilu ni bilo v napotje to prijateljstvo. Zaupal mu je popolnoma, zaupal tudi nekoč, da se z Miro sedaj bolje spozna. Vendar — dokaz: pričakuje v doglednem času potomstva. Artur se mu je smehljaj in smehljaje čestital. Razumela sta se, vsaj Ciril je mislil tako.

Na porodu je Mira zbolela nevarno. Jokal je Ciril ob zglavju zveste ženice. Tam ob strani se je oglašal mal črviček — nežna hčerka, mamice najbolj potrebna — pa se že poslavlja s svetom. „Ciril, moj dragi Ciril!“ Tako je zaklicala večkrat. Stopil je bližje, jo prijel za roko, vprašal, kako ji je, a beseda ni hotela, ni mogla preko ustnic: „Ciril, moj dragi Ciril!“ pokliče vnovič in poslednjič. Soprog se ji približa, se nagne prav k njenim ustnicam in ona dahne odgovor — — —

Ciril ga je slišal, pogledal divje in zbežal in se ni nikoli več vrnil k soprogi, ki ga je varala.

*

V rojstni vasi je nekaj let iskal zdravila, svaril ljudi in jim razlagal svojo nesrečo. Govoril je v kratkih presledkih, jedrovito in rezko. Trdili so, da je tepec, bebec, norec. Kamenje ni vpilo, kakor je trdil, a vpili so za njim otročaji po vasi in ga vlekli za dolgo suknjo. On se ni zmenil za to. Skobacal se je na klanco ob cesti kakor na leco in govoril tam cele ure. Sosedje so iz tega ugibali bližajočo se premembo vremena. In tisti, ki so gojili zanj sočutje, in tisti, ki so trdili, da je znorel samo zastran tega, da more neoviran govoriti vsakomur resnico, so bili nekega dne edini v svoji sodbi. Profesor Ciril je namreč zvedel, da se njegova Mira potepa s postopači in drugimi — Arturju podobnimi ničvredneži, a hčerko je zapustila kdovekje.

Splezal je na skalo ob cesti nad vasjo, trdil zadnjič, da bo kamenje govorilo in se — ustrelil. Z nemim, komaj čutnim jekom je res odgovorilo kamenje, da sočustvuje s siromakom, ki ni umel sveta in svet ne njega. A kako so govorili ljudje?

„Samo zato je znorel, da se je ustrelil! Nič ga ni škoda. Saj ni bil za ta svet kakor svet ne zanj!“

In še mrtev je iztezal roke, hoteč nekaj ujeti morda izgubljeno srečo. Še mrtev je bil podoben nekdanjemu nesrečniku, ki je klical v obupu: „Vrnite mi, vrnite ... vero!“

A kdo mu jo je vzel?

Ivo Trošt.

Z delom k prosveti, z bojem k svobodi!

Moje učiteljstvo.

Z dnem 19. novembra 1862. sem bil imenovan kot podučitelj na dvorazredni ljudski šoli v Cerknici. S petimi forinti denarja in malo culico obleke sem premeril peš osem ur dolgo pot od doma do Ljubljane (takrat še ni bilo gorenjske železnice) in dospel v Cerknico, mi je ostalo pri vsej štedljivosti le nekaj malega krajcarjev. V mojem dekretu je bilo omenjeno, da se moram predvsem zglasiti pri g. dekanu, kar sem tudi takoj po svojem prihodu storil, četudi se je že mračilo, ker se nisem vedel kam drugam obrniti. Toda slabo sem naletel pri priletnem in strogem dekanu! Ko sem se mu prav ponižno predstavil in povedal, kdo sem, je zarohnel strogi gospod nad mano: „Wie erfreuen sie sich um diese Zeit mich zu belästigen?“ Šele, ko sem se opravičil in mu povedal, da se ne vem kam drugam obrniti, ker sem novinec in neizkušen, se je polegla dekanova nevolja; vzel je klobuk in palico ter me spremljal k nadučitelju, kjer sem tudi ostal na

hrani in v stanovanju in kjer sem našel svojega bivšega součenca, nadučiteljevega sina. Preden nas je dekan zapustil, mi je dal še tri stroga povelja, namreč: Gospoda nadučitelja moram v vsem slušati kakor svojega očeta; tobak pušiti in krčme obiskovati mi je strogo prepovedano (slednjo opombo bi bil lahko opustil, zakaj vedno sem bil suh kakor cerkvena miš) in tretjič — o zdravi Mariji zvonjenju moram biti sleherni večer doma.

Nadučitelj — Krašovic — je bil že prileten, bolehen mož, pravi tip nekdanjega „šolmoštra“, a poštena duša skozinsko. Bolj čmerna in sitna je bila njegova tudi že priletna soproga, ki je mislila, da jaz sina zapeljavam, a bilo je ravno nasprotno.

Svoje prve službe sem se kmalu privadil, v stanovanju pri nadučitelju sem se čutil tudi čisto domačega, dasi nisem vprašal, koliko bom plačeval ali če bom sploh kaj plačeval in tudi nisem znal, koliko bom služil in kje bom plačilo dobival. Le kadar je bila največja sila, ko je bilo neobhodno potrebno nabaviti si kako obleko, sem prosil gosp. nadučitelja zaupno kakor svojega očeta za potrebne novice, katerih mi nikoli ni odrekel. Z največjim veseljem sem opravljal namesto nadučitelja službo organista (zna se, brezplačno), le pri drugi službi božji je ob nedeljah, ako ni bil preslaboten, sam orglal. Resnici na ljubo moram tu priznati, da mi je nadučitelj koncem drugega leta, ko sem se poslavljaj, stisnil petak v roko, zato, je rekel, ker sem bil toli prijazen in sem dve leti namesto njega orglal. Verujte, da sem bil tega petaka bolj vesel, nego bi mi zdaj dal kdo 100 gld.

Tudi mrljice spremljati k večnemu počitku, katerih je bilo v tako obširni župniji mnogo, je prepustil nadučitelj navadno meni in prav interesantno je bilo videti, kako sva s kaplanom dobro četrt ure dolgo pot navadno, če ni bilo suše ali pa če ni bilo pomrznjeno, gazila blato in pela mizerere. Po dokončanem opravilu je stranka takoj na pokopališču poravnala štolnino in v to svrhu sem imel za vsak pogreb preračuneno, koliko naj od strank zahtevam. — Vrnivši se od pogreba domov, sem odšel svojemu šefu zasluženo štolnino in časih, ne vsakokrat, mi je dal za moj trud in prijaznost, kakor se je sam izrazil, celih — 10 krajcarjev!

Dekan me je nadzoroval na teden dvakrat ali trikrat, če sem z zdrava Marija zvonjenjem doma; in če bi se bil slučajno zamudil le nekaj minut, sem moral drugi dan iti „k raportu“, in pri takih prilikah ni pomagal noben izgovor in požreti je bilo treba marsikako grenko. Očitno pušiti tudi nisem smel, zatoraj sem izprehajaje se po polju in samotah, žulil svojo pipico, ki sem jo hranil v drvarnici med drvni. Neki smajen dan mi pa podari kaplan, ki me je časih povabil tudi s sabo v krčmo na kozarec vina, smodko in pušila sva prav brezskrbno na glavnem trgu pod veličastno starodavno lipo. Kar nenadoma se znajde za mojim hrbtom dekan in zarohni nad mano ves srdit: „Das Rauchen habe ich ihnen verboten, und jetzt rauchen sie da wie ein alter Feldwebel!“ Tako sem se prestrašil tega strogega gospoda, da mi je ostane smodke padel na tla in si ga nisem upal pobrati.

Leto je kmalu preteklo in po dokončani javni šolski izkušnji mi reče moj princip, da bova danes obračunala. No, račun je bil kratek in lahak. Na leto, je rekel, imate 150 gld. starega denarja, zna se, brez hrane in stanovanja, torej pride na mesec 13 gld. novega denarja. Za hrano in stanarino na mesec 8 gld. znaša v 10 mesecih 80 gld., 32 gld. ste prejeli, dobite še 18 gld., s katerimi sem se takoj podal na svoj dom na dvamesečne počitnice. Hitro mi je potekel brezposelni čas in treba je bilo iti nazaj v službo in prišedši v Cerknico, izplačal mi je nadučitelj neprikrajšano dvamesečno plačo 26 gld., za katere sem si omislil obleke, ki sem je bil že sila potreben.

Drugo leto mojega službovanja v Cerknici je bilo enako pretečenemu letu, le zvezda nade do izboljšanja škandaloznih dohodkov mi je zasvetila v tem, da se mi je nudila prilika privatno poučevati pri županu A. O., prvem cerkniškem magnatu in poznejšem drž. poslancu, dve hčeri in sicer po dve uri na dan. Vestno sem izpolnjeval dolžnosti privatnega učitelja, nadejajoč se koncem meseca lepega zaslužka in nisem se varal. Prvi dan prihodnjega meseca mi je dala korpušna gospa O. za moj mesečni poduk 30 desetec (3 gld.) in mi obenem izrekla priznanje na dobrem uspehu.

Če bi me danes kdo vprašal, kako sem izhajal s temi več nego siromašnimi dohodki, gotovo bi mu ne mogel dati pojasnila in še zdaj občudujem svojo nekdanjo vztrajnost. Proti koncu drugega leta sem postal zaradi kritičnih finančnih razmer že nekako apatičen in večkrat so se ponavljali raporti k dekanu zaradi prepoznega prihoda domov. Naposled sem se pa vendar enkrat ojačil in povedal dekanu, ko me je ravno ošteval, ker me ni našel zvečer o zdrava

Marija zvonjenju pri domu in mu odkrito povedal, da mu bom hvaležen, če me naznani na višjem mestu, ker s temi dohodki mi je nadalje nemogoče izhajati in če bom prestavljen, ne morem priti na kaj slabšega nego imam zdaj. S svojo odkrito izjavo sem zadel na pravo mesto in dekanova osornost se je izpremenila takoj, rekel bi, v nekako prijaznost in pričel je prvič, kar sem ga poznal, z mano prav prijateljsko-ljubezno govoriti. Dejal je (razume se po nemški):

Dokler vas opominjam, je znak, da vas imam rad, je dobro za vas, ker vam dobro želim. Tudi pri g. Zavašniku, je nadaljeval, ste dobro priporočeni in opisani, in prebral mi je njegovo pismo, v katerem se mi obeta kmalu samostojna boljša služba. Tako nekako potolaženega me je odslovil in od tistega dne so moji raporti izostali in tudi nadzorovan nisem bil več. Brez kakega posebnega dogajanja mi je potekal čas in kmalu se je približal konec drugega šolskega leta. Po dokončanem šolskem izpitu sem šel zopet v svoj rojstveni kraj na počitnice v trdni nadi, da se me med počitnicami domisli učiteljski „strah“ — Zavašnik in mi podeli kako boljšo službo. Toda čas počitnic je potekel in s počitnicami vred je splavala po vodi tudi nada na kako drugo službo. Z mesecem novembrom je bilo treba zopet nastopiti službo v Cerknici kot „gehilf“, kakor se nas takrat — morebiti zaradi lepšega — zvali. Nisem še vsega uredil v svojem razredu in sem še-le svoje regrute pripravljaj na pričetek pravega pouka, kar me iznenadi nekega dne g. dekan s svojim posetom in mi vroči dekret z dne 11. novembra 1864., s katerim sem bil imenovan kot učitelj, organist in cerkvenik v Ratečah na Gorenjskem, to je na skrajnem koncu Kranjske, kjer je, kakor hudomušni ljudje trdijo, tričetrt leta zima, en četrt pa — mráz.

Dobivši dekret sem bil nekaj časa ves srečen in vesel, a ta radost se je kmalu izpremenila v otožnost, ko sem jel premišljevat, da bo treba zapustiti znance in prijatelje, da se bo treba ločiti od kraja, ki mi je bil tako mil in drag in se podati v popolnoma tuji kraj, kjer ne poznam žive duše in mene tudi nihče. K temu se je pa pridružila še skrb, kako da bom malo drugače kakor s praznim žepom premeril dolgo pot iz Cerknice do Rateč, ker takrat še ni bilo gorenjske železnice. Oh, kako srečnega bi se bil takrat počutil, ko bi bilo mogoče še ostati na starem mestu! Toda ura ločitve je prišla in le težko in s solznimi očmi sem se ločil od nepozabne mi Cerknice. In če tudi je preteklo, odkar sem zapustil svojo prvo službo in ko pišem te vrstice, že nad 40 let, vendar se z veseljem in največkrat izmed vseh svojih služb spominjam Cerknice. Prva služba baje ostane slehernemu najbolje v spominu.

Zapustivši Cerknico sem se podal najprej domov v svojo rojstno hišo, kjer smo se dogovorili, da mi bodo prav v kratkem napravili nekaj prav potrebne hišne oprave, ki mi jo je čez 14 dni brat pripeljal za mano in pa sestro kot gospodinjjo. Sam sem pa najel pri nekem znancu malega konjiča in se odpeljal s svojim prijateljem K. P., ki me je spremljal do Kranjske gore, odkoder se je sam odpeljal nazaj, pustivši me moji usodi. V Kranjski gori sem obiskal svojega intimnega prijatelja in součenca, učitelja Goršiča, ki me je spremljal v eno uro oddaljene Rateče. Kako se mi je tu go-dilo, ne bom opisoval, zakaj potreboval bi v to celo knjigo. Niti ene reči ne morem pohvalno omeniti in mnogokrat sem si mislil: „Zakaj nisi ostal v Cerknici?“ Dohodki vseh treh služb, kot učitelj, organist in cerkvenik so bili preračunjeni na 305 gl. Med temi dohodki je bilo tudi mnogo zemljišča, senožeti, ki so donašali, ako je bilo ugodno leto, kakih 70 gl.; če je bil pa kak naliiv, je poplavila senožeti voda in nisem dobil nič. Meni se je v štirih letih zadnje pripe-tilo dvakrat. Drugo plačo sem dobival večinoma pri županstvu, a ne mislite, da skupno in redno ob mesecu. Slehrni teden, časih tudi po dvakrat, sem prosjačil pri županu za svoje, več kakor krvavo zaslužene novce, a blagajnica je bila navadno vedno prazna in največkrat sem moral oditi praznih rok, dobival sem po 1 do 2 gl., največ po 5 gl. To je bila mizerija, da si ni mogoče večje misliti! Da, pripetilo se mi je celo, ker nisem hotel prosjačiti, da sem šel opoldan namesto k obedu na izprehod, sestra pa k sosedu v delo, ker ni bilo kaj v lonec deti. Gola istina!

Največja nadloga za me je bil sila star in neizrečeno lakomni župnik. Kot cerkvenik sem imel za oskrbovanje oblatov prosto bero in se je dobilo zato kakih 10 mernikov pšenice. Še preden sem prišel v Rateče, je pobral to prosto bero župnik, češ, ta novinec tako ne zna oblatov peči, in požrl mi je v pravem pomenu besede pšenico, ki sem je bil tako živo potreben. Drugo leto, nasvetovan po občinskih možeh, sem pobral sam pšenico za oblate, a sedaj je bil ogenj v strehi. Kar sem storil in kakor sem se obrnil, ni bilo župniku všeč in vedno me je tožaril pri dekanu in največkrat čisto po nedolžnem. Bilo mi je skoraj obupati.

Še se spominjam, da sem dobil enkrat od dekana ukor, med katerim se je nahajal sledeči stavek: „Unter andern tragen sie auch einen Schnurrbart, was in Oberkrain durchaus nicht gebräuchlich und ein redender Beweis des Hochmutes ist.“ Opomin naj, da mi takrat v mojo žalost še niso brke rasle in se sploh še ni bilo treba briti. Da se je vsaj deloma povrnil zaželeni mir med mano in župnikom, nisem nadalje več reflektiral na to pšenico in sem jo zaradi ljubelega miru prepustil župniku.

V pojasnilo, kako se je v istem času učiteljem slabo godilo in kako rad bi bil človek svoj stan z vsakaterim drugim zamenjal, naj navedem tale slučaj: Prišlo je burno leto 1866, ko se je na jugu in severu resno pripravljalo za vojno. Ko pridem nekega dne v Kranjsko goro obiskat tovariša Goršiča, mi ta razodene svoj sklep, da je namreč zatrdno namenjen iti v vojake in se udeležiti bitke, češ — pri učitelstvu ni itak nobene prihodnosti. Takoj sem bil tudi jaz enakih misli s tovarišem in šla sva skupno k predstojniku politične oblasti, g. Levičniku, ter mu razložila svoj sklep, prošeč ga, naj zaukaže županstvu, da naj nama takoj izplača najin mali zaostali zaslužek. Gosp. Levičnik je hvalil najino hrabrost in obljubil zaradi zaostale plače takoj ustreči najini želji.

Odločila sva se, da greva nad Pruse, ker na te sva imela bolj piko nego na Italijane in kar v duhu sva jih že streljala in pobijala, da je bilo groza!

Slehrni dan sva pričakovala, kdaj nama župan izplača najino beračijo, a pretekel je dan za dnem, in midva sva še vedno zaman pričakovala rešitve.

Raznesla se je vesela novica, da so naši pri Kustoci Italijane popolnoma porazili. Sedaj je pa bilo tudi najine potrpežljivosti in čakanja že od več in šla sva zopet h g. Levičniku in ga nujno prosila, da naj takoj ustreže najini želji. Potaplja je naju po ramah je rekel, da je v tej zadevi vse potrebno ukrenil in da nama bo v malo dneh gotovo ustrezeno. Čez nekaj dni sva srečala s prijateljem Goršičem gosp. predstojnika, ki je smehljaje se k nama pristopil in rekel: No, gospoda, sta li zdaj ozdravljena? Med tem časom smo namreč zvedeli, da so Prusi pri Kraljevem gradu Avstrijem pošteno uro navili in skoraj gotovo le zaradi tega, ker je naju — manjkalo —

Ker ni bilo več vojne pričakovati, je minulo tudi mene s tovarišem veselje do vojaškega stanu in jedla sva še nadalje grenki in borni učiteljski kruh, kadar ga ni ravno primanjkovalo. —

Pretekla so še nekako hitro štiri bridka leta; vendar je bilo pa socialno življenje, ki sem ga prebil Podkorenem in v Kranjski gori, dokaj prijetno.

Pri javni šolski izkušnji koncem četrtega leta mojega službovanja v Ratečah je bil neki nanovo došli dekan z uspehi, kakor tudi z mano tako zadovoljen, da me je vprašal, če morebiti ne želim biti prestavljen? Umeje se obsebi, da sem bil te ponudbe neizrečeno vesel in sem se priporočil gospodu, da naj na svojo obljubo ne pozabi, zakaj v teh štirih letih sem se že izvil in v obilni meri zadostil vsem svojim storjenim napakam in pregreham.

Toda pretekle so počitnice, treba je bilo zopet s šolo pričeti, a o kaki premestitvi ni bilo ne duha ne sluha in že sem si mislil, da so name pozabili.

Neke nedelje zjutraj pa dobim v svoje prijetno presenečenje dekret z dne 17. oktobra 1868, št. 1533/301, s katerim sem bil premeščen v Polhov gradec. Veselil sem se svoje nove službe, a ko sem se poslavljaj od svojih obilih in milih mi prijateljev, reči moram — bilo mi je sila težko in tesno pri srcu.

V Polhovem gradu sem preživel zadovoljno in mirno sedem let. Ko je bila pa v Borovnici po smrti učitelja Zalokarja služba razpisana, bil sem med obilo drugimi kompetentni jaz in z dnem 20. septembrom 1875 se je podelila ta služba meni, kjer sem popolnoma zadovoljen deloval do svojega zaprosenega umirovljenja, ki sem ga dobil dne 25. julija 1903.

Fr. Papler.

Ljubezen.

Roža ljubi zlato solnce,
slavec ljubi log in gaj,
luna ljubi zvezde svoje,
pestro cvetje sveži maj.

Jaz pa ljubim hrepenenje,
jasne, zvezdne noči,
ko v opojnih sanjah srce
vse miruje in drhti ...

Mara Tavčarjeva.

Upravišтво našega lista natisne slike urednikov na karton, ako se oglašijo dovolj naročnikov. Cena enemu kartonu je določena na 2 K. Kdor jo želi imeti, naj se oglašuje pri našem upravištvu.

Listnica uredništva.

Odločili smo se, da posvetimo ves letošnji letnik 50letnici „Učit. Tovarša“. — Zato bomo še nadalje priobčevali spise, ki se tičejo tega jubileja. Vabimo tovariše in tovarišice, naj nam pošljejo čimveč primernih spisov. Kolikor doposlanega gradiva nismo mogli vključiti obsežnosti lista priobčiti danes, porabimo v prihodnjih številkah. — Vse tovariše in tovarišice prosimo, naj skrbijo, da se naš list razširi tudi med neučitelje. Z vztrajno agitacijo lahko doženemo, da se število naših naročnikov podvoji. — V Srbijo: Hvala za poslano. Porabimo čimprej! Iskrene pozdrave!

Listnica upravištva.

Današnja številka smo poslali tudi mnogim, ki niso bili dosedaj naši naročniki, na ogled. Kdor ne vrne številke, ga smatramo plačujočim naročnikom. Upamo pa, da smo vsekakor poslali liste onim, ki se zanimajo za šolska in učiteljska vprašanja in nam to svoje zanimanje — tovariši in tovarišice pa stanovsko zavest — pokažejo dejansko s tem, da postanejo zvesti naročniki našemu listu. — Upravišтво se je izpremenilo in je pošiljati vse tozadevne stvari na naslov: Upravišтво „Učiteljskega Tovarša“ — Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 8. Kdor ne bi kdaj prejel lista, naj takoj reklamira. Prosimo tudi, da nam vsakdo, ki izpremeni svoj naslov, to tudi takoj naznani, ker nam s tem prihrani mnogo nepriklad. Reklamacije je pošiljati ne frankirano.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1977. Kranjsko. 1—

Na dvorazredni ljudski šoli v Zgornjem Tuhinju se razpisuje učno mesto z zakonitim prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 20. januarja 1910.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnopravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet Kamnik, dne 12. decembra 1909.

Hotel Triglav na Bledu.

Gg. učiteljem in njihovim rodbinam priporočajo podpisani

hotel Triglav ob kolodvoru na Bledu, kjer so poleg dobre postrežbe na razpolago razni časopisi, med temi tudi „Učiteljski Tovarš“.

Jakob Peternel. 1

I. BUZZOLINI

delikatesna trgovina,
Ljubljana, Stritarjeva ulica.

Najfinejša in vedno sveža zaloga gnati, salam, raznih vrst klobas i. t. d.
Izdellovalnica kranjskih klobas. 1

Gostilna „Pod skalco“

Ljubljana, Mestni trg.

Dobro znana vsled priznane najboljših, najpristnejših in cenih vin. Kdor hoče piti dobro, pristno vinsko kapljico, naj pride le k meni.

Priporočajo se posebno cenjenemu učitelstvu

Jakob Filip, gostilničar. 1

Največja in najsolidnejša domača eksportna tvrdka
H. SUTTNER 1—1
v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 25

Žepne ure zlate, srebrne, tula, jeklene, niklaste najrazličnejših vrst in cen. Posebno tanke in precizijske ure: Schaffhausen, Omega, Zenith, Moeris, Billodes itd. itd.

Stenske in salonske ure, budilke

najnovjšega, modernega izdelka, primerne k vsaki opremi, z zvondonečim bitjem, zadnje novosti v zalogi.

Zlatnina in srebrnina verižice, prstani, broške, uhani, zappestnice itd. najfinejšega izdelka v največji izbiri.

Blago iz pravega srebra in kina srebra, nastavki, jedilno orodje, servisi za kavo, čaj itd. vedno zadnje novosti in po najnižjih cenah.

Krasni cenovnik zastoj in poštnine prosto.

STARŠEM
IN VZGOJEVALCEM SLOVENSKE
MLADINE PRIPOROČAMO LIST
DOMAČE OGNJIŠČE.
IZHAJA PO ENKRAT VSAK MESEČ
TER VELJA VSE LETO 2 K 50 H.

MLADINI, KI JE ŠOLI OPRASLA,
JE NAMENJEN LIST
NAŠA BODOČNOST.
IZHAJA PO ENKRAT VSAK MESEČ
TER VELJA VSE LETO 3 KRONE.

OBA LISTA SE NAROČATA V
UČIT. TISKARNI V LJUBLJANI.

Cenjenemu učitelstvu se priporočajo znana gostilna

„Pri zlati ribi“

Ljubljana,
Stritarjeva ulica.

Pristna vina, dobra kuhinja,
vsak dan sveže ribe in raki.

Beti Pilko-Kos.
gostilničarka. 1

Kje Vi kupujete?

sljedeće: šifon, naturel kreas, belo in ružavo kontenino, domače, češko in šlesko platno za telesno in posteljno perilo. Najboljše domače in angleško sukno, fino švicarsko svilo, francoski cefir, batist, „Panama“ za plesne veselice, koncerte itd. — Lepo modno volneno blago za obleke (kostume). — Popolno opremo za neveste kakor: preproge, zavese, garniture, lepe koltre, koce, koverte itd. — Srajce, bele in barvaste, nogavice, ovrtnice, žepne robce. — Različne znake in gumbe za družbo sv. Cirila in Metoda.

Svetujemo Vam, da se obrnete na domačo **manufakturno trgovino**

Hedžet & Koritnik
v Gorici.

Na željo pošilja vzorce poštnine prosto! Naročila po povzetju, čez K 20— franko. 1—1 Pri večjem znesku še poseben popust!

ANTON BAJEC

umetno in trgovsko vrtnarstvo 1—1

v Ljubljani, Pod Trančo

se priporočajo slav. občinstvu za obilno naročbo. Vedno sveže cvetje za šopke in vence, raznovrstne zelene cvetice v loncih itd. Jako okusna izvršba.

Naročila se izvršujejo točno in solidno, na deželo z obratno pošto. Cene nizke.

Angleško skladišče oblek 1—1

O. BERNATOVIC

Ljubljana, Mestni trg št. 5

10, 30, 50% ceneje kakor drugod.

Največja izbira oblek za gospode in dečke kakor tudi za dame, deklice in otroke.

Gg. učiteljem še 10% ceneje.

VINO

štajersko, dolensko, vipavsko, goriško in istrsko izvrstne kakovosti in po nizki ceni dobavlja od 56 l naprej zadruga

Agro-Merkur

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo. 1—1

Umetna gnojila, žlindra, superfosfat, kaljiva sol, galica in žvepljen cvet po najnižji ceni.

SLAŠČIČARNA, PEKARNA IN KAVARNA

JAKOB ZALAZNIK, LJUBLJANA

MESTNI TRG 6 STARI TRG SV. PETRA CESTA 26

SE PRIPOROČA CENJ. UČITELJSTVU IN SLAV. OBČINSTVU ZA OBILEN
OBISK. VEDNO SVEŽE PECIVO, ČRNA KAVA, ČAJ ITD. RAZNO
NAJFINEJŠE ŽGANJE, LIKERJI, VINA V BUTELIKAH.

POZOR!

Prva slovenska trgovina na Primorskem
in Kranjskem s šivalnimi stroji in dvo-
kolesi vsake vrste.

V zalogi imam tudi svetu znane šivalne stroje z znam-
ko Pfaff, ki so najbolj pripravi za krpanje in umetno
vezenje, tečejo na kroglicah tiho, brez vsakega šuma.

Prodajam jih tudi na obroke po dogovoru in za
stroje in dvokolesa jamčim.

Priporočam se za naklonjenost

JOS. DEKLEVA

Gorica, ulica Municipio 1.

Lastna mehanična
delavnica.

JULIJA ŠTOR

v Ljubljani, Prešernove ulice šte. 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških
čevljev, dalje čevljev za lawn-tenis in pristnih
goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in skrbna izvršitev po vseh cenah.

Najpriležnejši čevlji sedanjosti!

Nova slovenska manufakturna trgovina

Ivančič & Kurinčič

v Gorici, nadškofijska ulica št. 5 (nasproti škofije)

priporoča cenjenemu učiteljstvu svojo veliko zalogo v to stroko
spadajočega raznovrstnega blaga po najnižjih cenah.

Cene stalne. Postrežba domača, poštena in točna.

Vzorci se na željo proti vrnitvi pošiljajo poštne prosto na dom.

Gostilno na **Rožniku**
pri Ljubljani

priporočam karnajvljudneje cenjenemu učiteljstvu, njega rodo-
vinam in znanstvu ter onim, ki prihajajo v Ljubljano le za-
časno. Točim najboljša domača vina in vedno sveže pivo.
Mrzla jedila so vedno pripravljena. Cenjene goste postrezam
na željo tudi z abstinenčnimi pijačami, z mlekom, kavo, čo-
kolado, čajem itd. Cene jako zmerne, postrežba vestna.

Posebno pripraven je 'Rožnik' za šolarske majske
in drugačne izlete.

Zahvaljujem se za prijazno zaupanje in naklonjenost
doslej ter se najtopleje priporočam tudi v bodoče za mno-
gobrojen obisk. Z odličnim spoštovanjem

K. Bergman

gostilničar.

Kavarna
Prešeren

želi cenj. učiteljstvu
srečno novo leto
in se priporoča za obilen
obisk.

Z odličnim spoštovanjem

K. Polajnar.

Ivan Soklič

v Ljubljani

Pod Trančo šte. 2

priporoča cenj. učiteljstvu svojo veliko
in bogato zalogo

klobukov, slamnikov,
čepic, peres itd.

vse po najnižjih cenah.

Gramofone in fonografe

z najboljšimi in najcenejšimi ploščami in va-
ljarji preskrbuje zastonj in na mesečne ob-
roke od 2 K naprej slov. reg. trdka

ZINAUER & Co., Sv. Jakob

v Slov. Goricah.

Cenovniki zastonj in poštne prosto.

G. ČADEŽ

LJUBLJANA, Mestni trg št. 14

priporoča cenj. učiteljstvu svojo bogato zalogo

klobukov, čepic, perila, kravaf, ovratnikov,
manšet itd. po najnižjih cenah.

Prodajalna je na novo moderno preurejena in jo zalagam
le z najboljšim in najmodernejšim blagom.

Cenjenemu učiteljstvu dovoljujem pri nakupu 10% popusta.

Restavracija in mesarija

Andrej Marčan

Ljubljana, Rimska cesta 19

želi svojim cenjenim gostom in odjemalcem

veselo novo leto!

Obenem se priporoča cenj. učiteljstvu za obilen obisk.

Ljubljana,
Stari trg št. 26

FR. P. ZAJEC

Ljubljana,
Stari trg št. 26

izprašani optik, priporoča svoj dobro urejeni

optični zavod kakor različne vrste naočnikov, ščipalcev,
toplomero, zrakomero, daljnogledov itd.

Popravila ščipalcev, očal itd. opravljam dobro in ceno. Priporočam svojo
veliko zalogo švicarskih ur, zlatnine in srebrnine po jako nizkih cenah.

Zahtevajte novi cenovnik, ki ga pošljem zastonj.